

Control Estatístico da Calidade co R

Salvador Naya
salva@udc.es

UNIVERSIDADE DA CORUÑA
Departamento de Matemáticas

Seis Sigma. Introducción

Metoloxía Seis Sigma

Promove a utilización de **ferramentas e métodos estatísticos** de maneira sistemática e organizada, que permite as empresas alcanzar considerables **aforros económicos** a vez que **mellorar a satisfacción** dos seus clientes, todo elo nun período de **tempo moi corto**.

- Os **elementos clave** que soportan a filosofía Seis Sigma son os seguintes:
 - Coñecemento dos requerimentos do cliente.
 - Dirección baseada en datos e feitos.
 - Mellora de procesos.
 - Implicación da dirección.
- A aplicación da metodoloxía Seis Sigma a un proceso consta de cinco etapas denominado **DMAIC**.

Seis Sigma. Introducción

Metoloxía Seis Sigma

Promove a utilización de **ferramentas e métodos estatísticos** de maneira sistemática e organizada, que permite as empresas alcanzar considerables **aforros económicos** a vez que **mellorar a satisfacción** dos seus clientes, todo elo nun período de **tempo moi corto**.

- Os **elementos clave** que soportan a filosofía Seis Sigma son os seguintes:
 - (a) Coñecemento dos requerimentos do cliente.
 - (b) Dirección baseada en datos e feitos.
 - (c) Mellora de procesos.
 - (d) Implicación da dirección.
- A aplicación da metodoloxía Seis Sigma a un proceso consta de cinco etapas denominado **DMAIC**.

Seis Sigma. Introducción

Metoloxía Seis Sigma

Promove a utilización de **ferramentas e métodos estatísticos** de maneira sistemática e organizada, que permite as empresas alcanzar considerables **aforros económicos** a vez que **mellorar a satisfacción** dos seus clientes, todo elo nun período de **tempo moi corto**.

- Os **elementos clave** que soportan a filosofía Seis Sigma son os seguintes:
 - (a) Coñecemento dos requerimentos do cliente.
 - (b) Dirección baseada en datos e feitos.
 - (c) Mellora de procesos.
 - (d) Implicación da dirección.
- A aplicación da metodoloxía Seis Sigma a un proceso consta de cinco etapas denominado **DMAIC**.

- En cada una das fases do ciclo DMAIC se tratan os seguintes aspectos:

(a) **Definir**

- 1 Investigación histórica (Éxitos/Fracasos)
- 2 Selección do Proxecto (Identificación de Potencial/Evaluación/Priorización de Esfuerzo)
- 3 Definición do Proxecto (Obxectivos/Resumen do Proxecto)

(b) **Medir**

(c) **Análise**

(d) **Implementar**

(e) **Controlar**

- En cada una das fases do ciclo DMAIC se tratan os seguintes aspectos:

(a) **Definir**

(b) **Medir**

① Colectar información

② Almacenar información

③ Presentación de datos (Adición de valor/Sustracción de valor/Recursos consumidos/Tempos do proceso)

(c) **Análise**

(d) **Implementar**

(e) **Controlar**

- En cada una das fases do ciclo DMAIC se tratan os seguintes aspectos:
 - (a) **Definir**
 - (b) **Medir**
 - (c) **Análise**
 - ① Variables críticas
 - ② Mapeo
 - ③ Cuantificar
 - ④ Simulación de hipóteses (Posibilidade de implementar/Riesgo de implementar)
 - (d) **Implementar**
 - (e) **Controlar**

- En cada una das fases do ciclo DMAIC se tratan os seguintes aspectos:
 - (a) **Definir**
 - (b) **Medir**
 - (c) **Análise**
 - (d) **Implementar**
 - ① Optimizar procesos (Costos/Tempos)
 - ② Redeseño do proceso
 - ③ Deseño de experimentos (Análise estatístico)
 - (e) **Controlar**

- En cada una das fases do ciclo DMAIC se tratan os seguintes aspectos:
 - (a) **Definir**
 - (b) **Medir**
 - (c) **Análise**
 - (d) **Implementar**
 - (e) **Controlar**
 - ① Novo proceso (Documentar/Monitoreo)

- En cada una das fases do ciclo DMAIC se tratan os seguintes aspectos:
 - (a) **Definir**
 - (b) **Medir**
 - (c) **Análise**
 - (d) **Implementar**
 - (e) **Controlar**
- Utilizárase o paquete `qualityTools`, que contén funcións asociadas a cada unha das etapas do ciclo DMAIC.

DEFINIR:

- O obxectivo da fase *definir* é **reunir a tódalas partes** interesadas, **xuntar seus coñementos** e ideas para o proceso en cuestión, **establecer un obxectivo común** e **definir cómo contribue cada parte** (ou o papel que cada parte ten) a solución do problema.
- Unha técnica de visualización clásica que se utiliza nesta fase e que está dispoñible no paquete qualityTools son os **diagrama de Pareto** e os **mapas de procesos**.

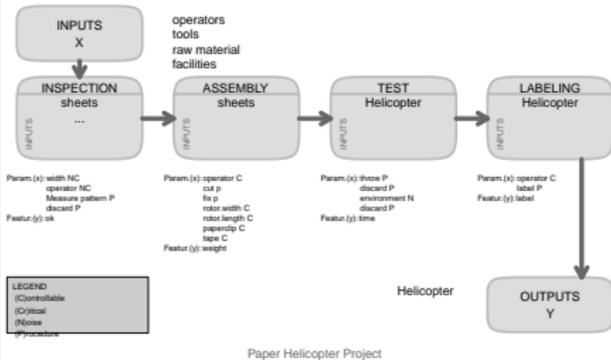
DEFINIR:

- O obxectivo da fase *definir* é **reunir a tódalas partes** interesadas, **xuntar seus coñementos** e ideas para o proceso en cuestión, **establecer un obxectivo común** e **definir cómo contribue cada parte** (ou o papel que cada parte ten) a solución do problema.
- Unha técnica de visualización clásica que se utiliza nesta fase e que está dispoñible no paquete qualityTools son os **diagrama de Pareto** e os **mapas de procesos**.

Mapas de procesos

Helicóptero

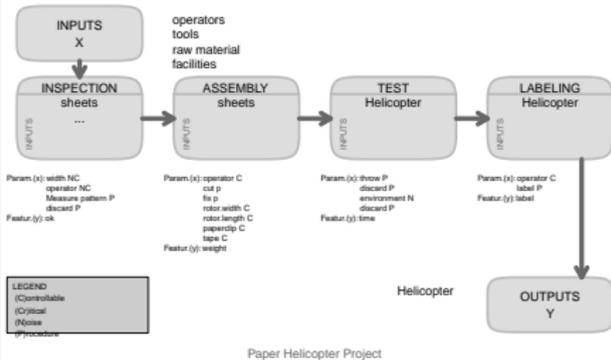
Six Sigma Process Map

Mapas de procesos

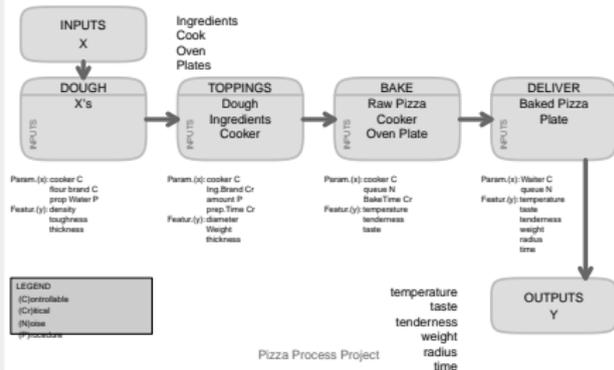
Helicóptero

Six Sigma Process Map

Pizza

Six Sigma Process Map

MEDIR:

- A recopilación de datos implica o uso de sistemas de medición que a menudo denominanse **calibradores**.
- Un procedemento común aplicado na industria é o calibrado R&R para avaliar a repetibilidade e a reproducibilidade dun sistema de medición. O modelo xeral está dado por:

$$\sigma_{total}^2 = \sigma_{partes}^2 + \sigma_{instrumento}^2 + \sigma_{partes \times instrumento}^2 + \sigma_{error}^2$$

MEDIR:

- A recopilación de datos implica o uso de sistemas de medición que a menudo denominanse **calibradores**.
- Un procedemento común aplicado na industria é o calibrado R&R para avaliar a repetibilidade e a reproducibilidade dun sistema de medición. O modelo xeral está dado por:

$$\sigma_{total}^2 = \sigma_{partes}^2 + \sigma_{instrumento}^2 + \sigma_{partes \times instrumento}^2 + \sigma_{error}^2$$

Seis Sigma. DMAIC

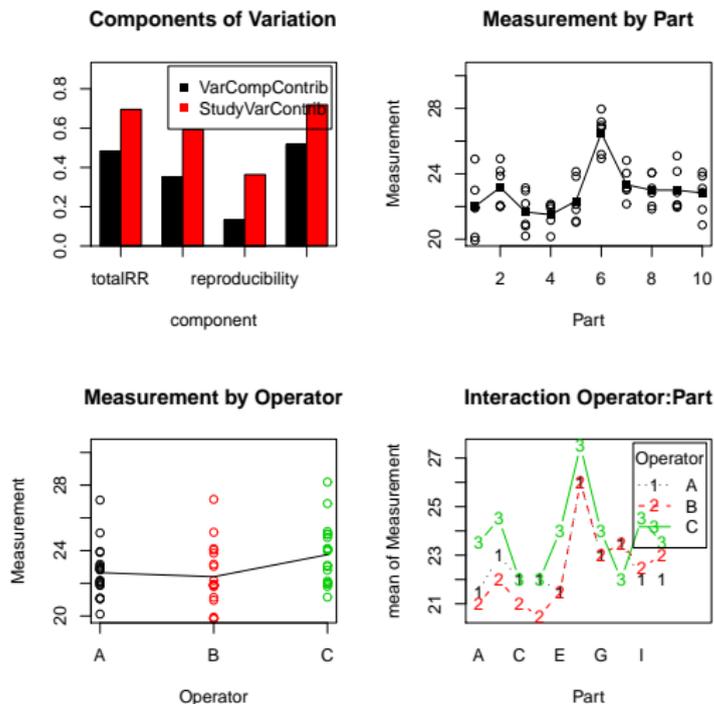

Figura : Implementación da función `gageRRDesign()`, `gageRR()` y `plot()`.

ANALIZAR:

- Para avaliar a **capacidade dun proceso**, por exemplo, como parte dunha relación entre cliente-proveedor na industria.
- Os índices de capacidade dos procesos, básicamente, informan da cantidade do rango de tolerancia que se está utilizado pola variación provocada polas causas comúns do proceso considerado.
- Existen tres índices que se atopan definidos na correspondiente norma ISO 21747:2006:

$$C_p = \frac{USL - LSL}{Q_{0.99865} - Q_{0.00135}},$$
$$C_{pkL} = \frac{Q_{0.5} - LSL}{Q_{0.5} - Q_{0.00135}},$$
$$C_{pkU} = \frac{Q_{0.99865} - LSL}{Q_{0.5} - Q_{0.00135}},$$

ANALIZAR:

- Para avaliar a **capacidade dun proceso**, por exemplo, como parte dunha relación entre cliente-proveedor na industria.
- Os índices de capacidade dos procesos, básicamente, informan da cantidade do rango de tolerancia que se está utilizado pola variación provocada polas causas comúns do proceso considerado.
- Existen tres índices que se atopan definidos na correspondiente norma ISO 21747:2006:

$$C_p = \frac{USL - LSL}{Q_{0.99865} - Q_{0.00135}},$$
$$C_{pkL} = \frac{Q_{0.5} - LSL}{Q_{0.5} - Q_{0.00135}},$$
$$C_{pkU} = \frac{Q_{0.99865} - LSL}{Q_{0.5} - Q_{0.00135}},$$

ANALIZAR:

- Para avaliar a **capacidade dun proceso**, por exemplo, como parte dunha relación entre cliente-proveedor na industria.
- Os índices de capacidade dos procesos, básicamente, informan da cantidade do rango de tolerancia que se está utilizado pola variación provocada polas causas comúns do proceso considerado.
- Existen tres índices que se atopan definidos na correspondiente norma ISO 21747:2006:

$$C_p = \frac{USL - LSL}{Q_{0.99865} - Q_{0.00135}},$$
$$C_{pkL} = \frac{Q_{0.5} - LSL}{Q_{0.5} - Q_{0.00135}},$$
$$C_{pkU} = \frac{Q_{0.99865} - LSL}{Q_{0.5} - Q_{0.00135}}$$

Seis Sigma. DMAIC

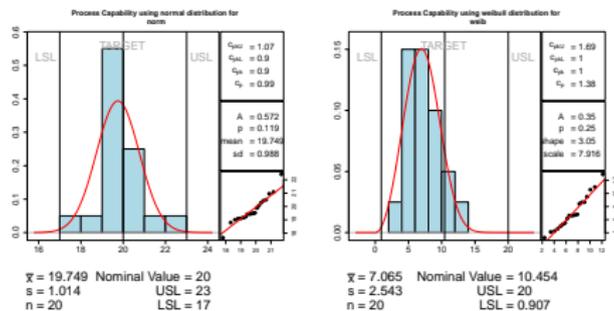

Figura : Resultado da implementaç3o da funç3o pcr().

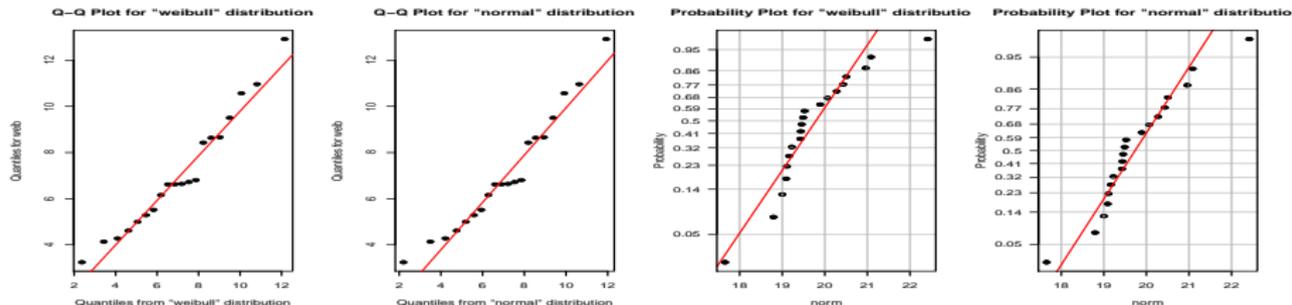

Figura : Resultado da implementaç3o das funç3es ppPlot() e qqPlot().

IMPLEMENTAR:

- Co fin de alcanzar os valores deseados para as respostas, certas configuracións necesitan estar preparadas para o proceso. Estes valores refireñse as variables de entrada do proceso.

CONTROLAR:

- Gráficos de Control con distintos paquetes (qcc, qualityTools, SixSigma e qcr).

IMPLEMENTAR:

- Co fin de alcanzar os valores deseados para as respostas, certas configuracións necesitan estar preparadas para o proceso. Estes valores refireñse as variables de entrada do proceso.

CONTROLAR:

- Gráficos de Control con distintos paquetes (qcc, qualityTools, SixSigma e qcr).

Gráficos ($\bar{\bar{x}}, R$)

- Calcular a media e o rango de cada mostra, \bar{x}_i y R_i , respectivamente $i = 1, \dots, k$.
- Posto que R_i/d_2 é un estimador innesgado de σ , e definiendo

$$\bar{R} = \frac{\sum_i R_i}{k}$$

$$\frac{\bar{R}}{d_2} = \frac{\sum_i R_i}{d_2 k}$$

como estimador centrado da desviación típica teórica.

Gráficos de Control

- Contrastar si todas as medias son homoxéneas:

$$\frac{\sqrt{nd_2}(\bar{x}_i - \bar{\bar{x}})}{\bar{R}} \sim N(0, 1)$$

Con lo cual cada valor \bar{x}_i debe estar en el intervalo

$$\left[\bar{\bar{x}} - \frac{3\bar{R}}{\sqrt{nd_2}}, \bar{\bar{x}} + \frac{3\bar{R}}{\sqrt{nd_2}} \right]$$

con probabilidade aproximada do 97.73% (utilizando intervalos de amplitude 3σ)

- Poderemos encontrar os valores dos límites de control 3σ para a media como:

$$LCL = \bar{\bar{x}} - \frac{3}{\sqrt{nd_2}}\bar{R} = \bar{\bar{x}} - A_2\bar{R}$$

$$CL = \bar{\bar{x}}$$

$$UCL = \bar{\bar{x}} + \frac{3}{\sqrt{nd_2}}\bar{R} = \bar{\bar{x}} + A_2\bar{R}$$

Gráficos R

- Dado n , encontrar los valores D_3 e D_4 e calcular \bar{R} . Con todo ello obtener los límites inferior $D_3\bar{R}$ y superior $D_4\bar{R}$ de control.
- Construir un gráfico que presente en abscisas e en ordenadas los valores R_i . Trazar también a línea central (\bar{R}) e los límites de control ($D_3\bar{R}$ y $D_4\bar{R}$).
- Se algun dos rangos se sale dos límites de control, o proceso non está baixo control.

Gráficos de Control

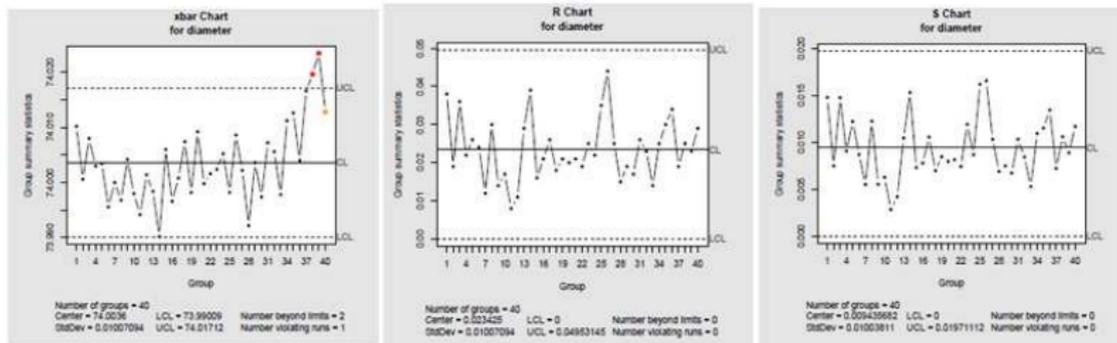

Figura : Gráficos de control ($\bar{\bar{x}}, s$), s y R , coa función `qcc()`, para a base de datos `pistonrings`.

Gráficos de Control

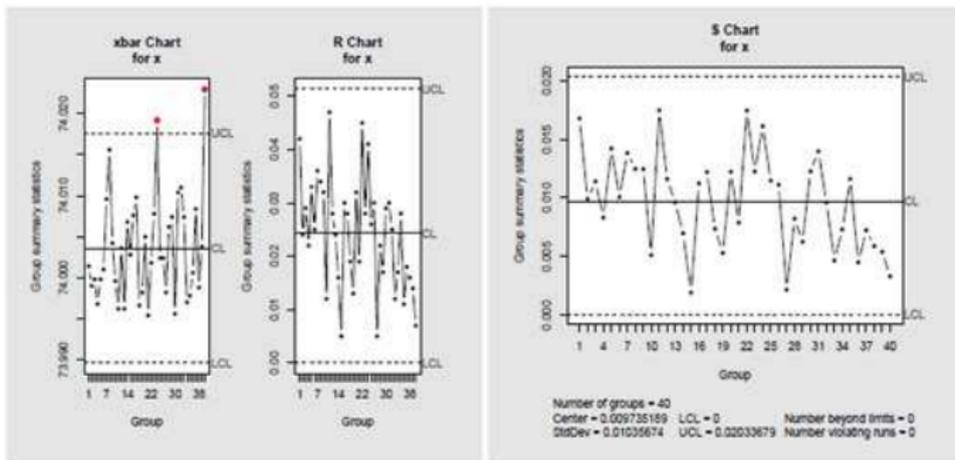

Figura : Gráficos de control (\bar{x} , s), R y s , coas funcións `cchart.Xbar_R()` e `cchart.S`, para a base de datos `pistonrings`.

Gráficos de Control

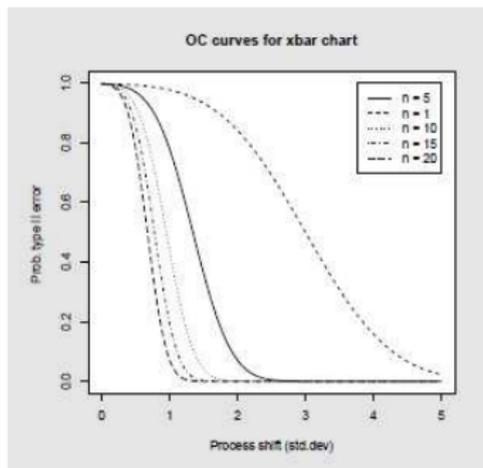

Figura : Curvas *OC* asociadas ao gráfico de control $(\bar{\bar{x}}, s)$ para a base de dados pistonrings.

Gráficos de Control

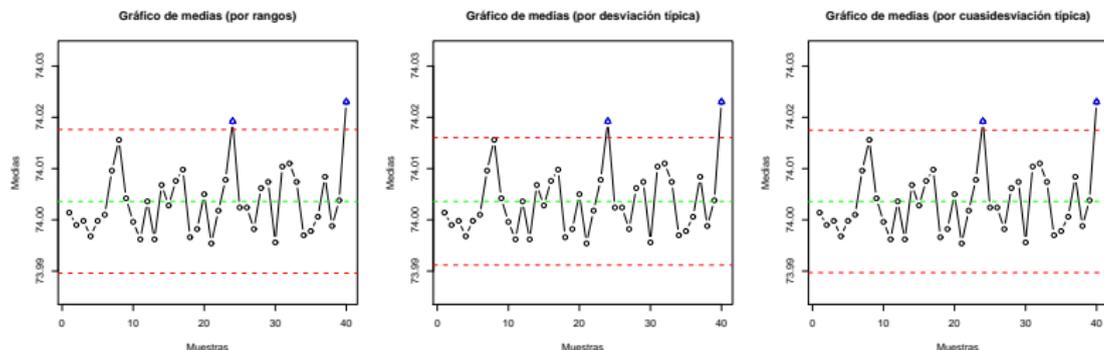

Figura : Gráficos de control para a media utilizando para o cálculo os rangos, as desviaciones típicas e as cuasidesviaciones típicas, respectivamente. Os límites de control son, respectivamente, $[73.9896, 74.0176]$, $[73.9912, 74.0160]$ y $[73.9897, 74.0175]$.

Gráficos de Control

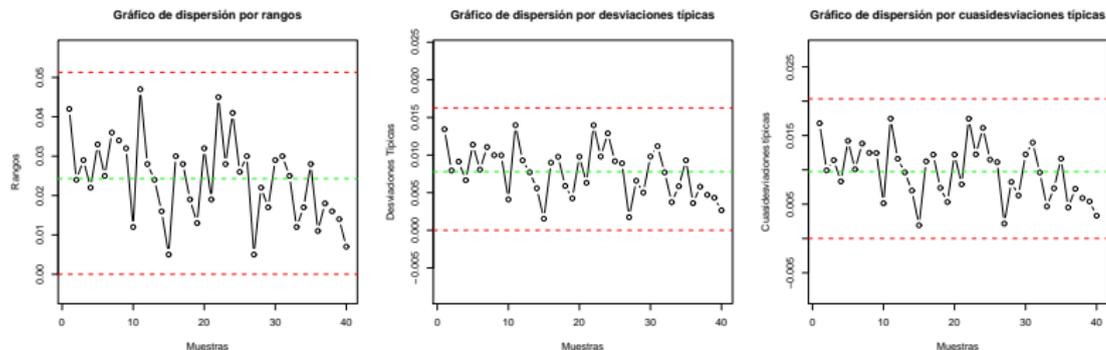

Figura : De izquierda a derecha, gráficos de control para a variabilidad utilizando rangos, desviaciones típicas e cuasidesviaciones típicas, respectivamente.

Gráficos de Control

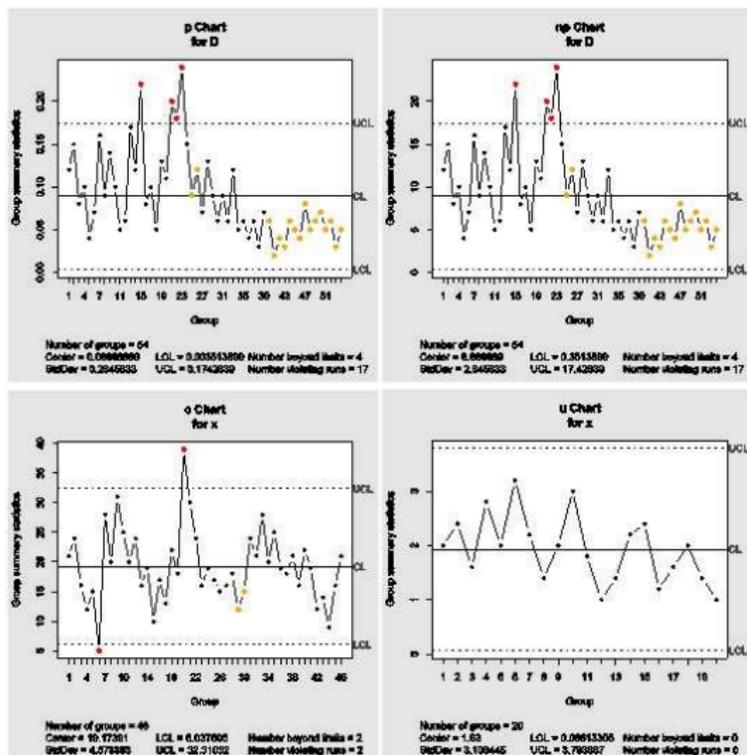

Figura : Gráficos de control P, NP, C e U, coa función `gpc()`, para as bases de

Gráficos de Control

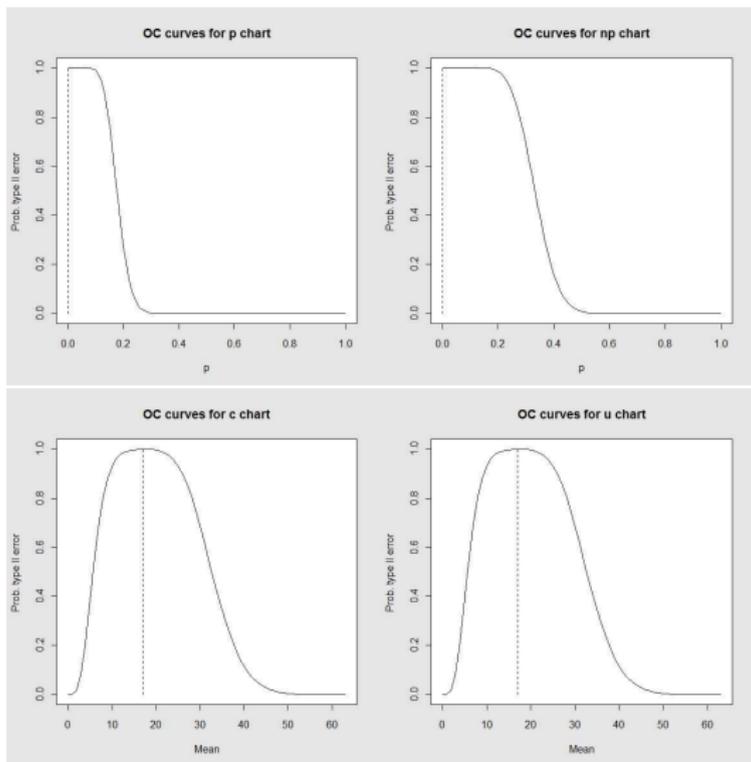

Figura : Curvas OC asociadas aos gráficos de control P, NP, C e U, coa función

Gráficos de Control

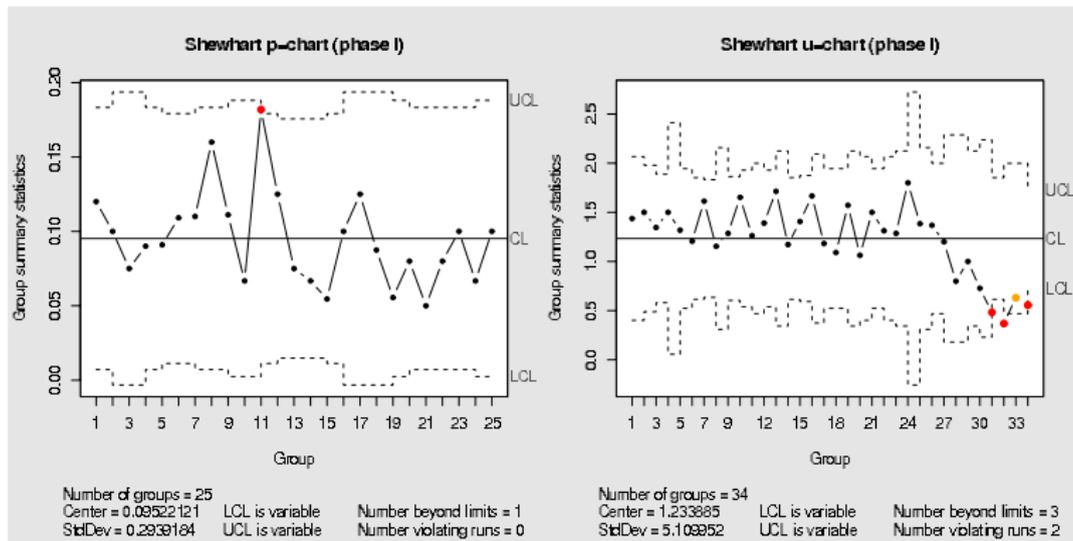

Figura : Gráficos de control P, y U, coas funcións `cchart.p()` e `cchart.u()`, para as bases de datos `binomdata`, e `moonroof`, respectivamente.

Gráficos CUSUM

- 1 Os gráficos CUSUM basanse na decisión de comprobar si o proceso está baixo control usando o estatístico s_r :

$$s_r = \sum_{i=1}^r (\bar{x}_i - \mu_0).$$

- 2 A idea do gráfico CUSUM é representar as sumas acumuladas das diferenzas, $s_1 = d_1$, $s_2 = d_1 + d_2, \dots$. Desta forma, en cada instante r .
- 3 Baixo supostos de normalidade é evidente deducir a distribución do estatístico s_r :

$$s_r \in N \left(r(\mu - \mu_0), \frac{r\sigma_0^2}{n} \right).$$

Gráficos EWMA

- 1 Os gráficos EWMA representan promedios da observación contemporánea e das observaciones anteriores (medias móviles y_i).
- 2 Se define como:

$$y_i = \lambda x_i + (1 - \lambda)y_{i-1}$$

- 3 Os límites de control e a liña central son:

$$LCL = \mu_0 - 3\sigma \sqrt{\frac{\lambda(1 - (1 - \lambda)^{2i})}{2 - \lambda}}$$

$$LCS = \mu_0$$

$$UCL = \mu_0 + 3\sigma \sqrt{\frac{\lambda(1 - (1 - \lambda)^{2i})}{2 - \lambda}}$$

Gráficos de Control

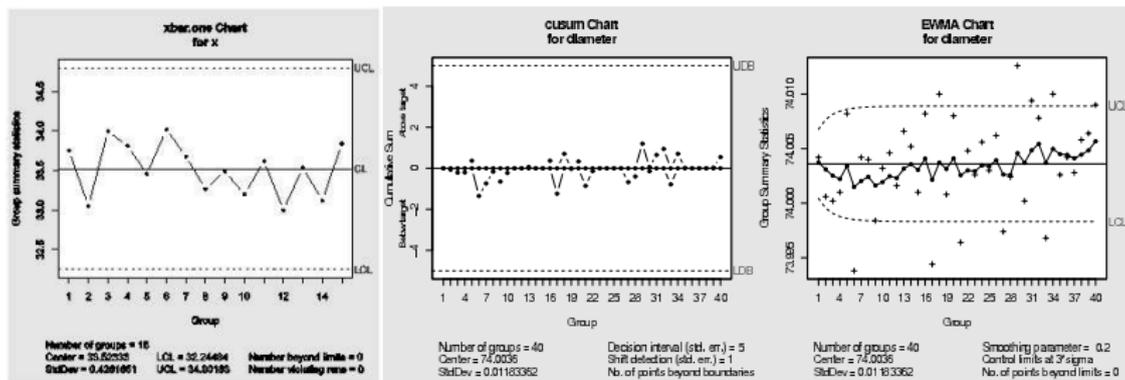

Figura : Gráficos CUSUM e gráfico EWMA, coas funcións `qcc()` (coa opción de `type` como `xbar`), `cusum()` e `ewma()`, para os datos de viscosidades e da base de datos pistonrings, respectivamente.

Paquete qcc

Permite:

- Debuxar os gráficos de control de calidade de Shewhart para datos continuos, atributos e indicadores.
- Debuxar os gráficos Cusum e EWMA para datos continuos.
- Pintar as curvas características operativas (curvas OC).
- Analizar a capacidade de procesos.
- Debuxar os gráficos de Pareto e os diagramas de causa-efecto.

O autor deste paquete é **Luca Scrucca**.

Paquete qualityTools

Incorpora funcións e exemplos da aplicación da metodoloxía Seis Sigma a un determinado proceso en cada una de sus cinco etapas: Definición, Medida, Análisis, Mejora y Control (DMAIC).

O autor de dito paquete é **Thomas Roth**.

Paquete IQCC

Construe gráficos de control estatístico con límites exactos para os casos univariante e multivariante.

Seus autores son **Daniela R. Recchia**, **Emanuel P. Barbosa**, **Elias de Jesus Goncalves**.

Paquete qualityTools

Incorpora funcións e exemplos da aplicación da metodoloxía Seis Sigma a un determinado proceso en cada una de sus cinco etapas: Definición, Medida, Análisis, Mejora y Control (DMAIC).

O autor de dito paquete é **Thomas Roth**.

Paquete IQCC

Construe gráficos de control estatístico con límites exactos para os casos univariante e multivariante.

Seus autores son **Daniela R. Recchia**, **Emanuel P. Barbosa**, **Elias de Jesus Goncalves**.

Paquetes e bases de datos de R para control da calidade

Base de datos `dyedcloth` (paquete `qcc`)

Recolle os defectos por cada 50 metros cadrados de dez rolos de tela teñida dunha planta de acabado textil.

Base de datos `orangejuice` (paquete `qcc`)

Recolle os defectos de 54 muestras de envases de zumo de laranxa. As últimas 24 mostras foron recoxidas despois de ter feito un axuste na máquina.

Base de datos `pcmanufact` (paquete `qcc`)

Recoxe o número de non conformidades por unidade en la líña de montaxe final de ordenadores personais. Recoxense datos sobre 20 mostras de 5 equipos cada un.

Paquetes e bases de datos de R para control da calidade

Base de datos `dyedcloth` (paquete `qcc`)

Recolle os defectos por cada 50 metros cadrados de dez rolos de tela teñida dunha planta de acabado textil.

Base de datos `orangejuice` (paquete `qcc`)

Recolle os defectos de 54 muestras de envases de zumo de laranxa. As últimas 24 mostras foron recoxidas despois de ter feito un axuste na máquina.

Base de datos `pcmanufact` (paquete `qcc`)

Recoxe o número de non conformidades por unidade en la líña de montaxe final de ordenadores personais. Recoxense datos sobre 20 mostras de 5 equipos cada un.

Paquetes e bases de datos de R para control da calidade

Base de datos `dyedcloth` (paquete `qcc`)

Recolle os defectos por cada 50 metros cadrados de dez rolos de tela teñida dunha planta de acabado textil.

Base de datos `orangejuice` (paquete `qcc`)

Recolle os defectos de 54 muestras de envases de zumo de laranxa. As últimas 24 mostras foron recoxidas despois de ter feito un axuste na máquina.

Base de datos `pcmanufact` (paquete `qcc`)

Recoxe o número de non conformidades por unidade en la liña de montaxe final de ordenadores personais. Recoxense datos sobre 20 mostras de 5 equipos cada un.

Paquetes e bases de datos de R para control da calidade

Base de datos `pistonrings` (paquete `qcc`)

Recoxe o diámetro dos aneis dos pistóns dun motor dun automóvil durante o proceso de forxado. Midense en 25 muestras, cada unha de tamaño 5, dun proceso considerado baixo control, logo añádense outras 15 muestras.

Base de datos `binomdata` (paquete `IQCC`)

Recolle datos binomiais que se utilizarán para os gráficos P.

`moonroof` (paquete `IQCC`)

Recolle datos que se utilizarán para construír os gráficos U.

Novo paquete integral `qcr` (paquete `qcr`)

Recolle os datos doutros paquetes como o `qcc` ou `QualityTools`, pero ademais permite realizar outros gráficos e manexar os procesos de control da fase I.

Paquetes e bases de datos de R para control da calidade

Base de datos `pistonrings` (paquete `qcc`)

Recoxe o diámetro dos aneis dos pistóns dun motor dun automóvil durante o proceso de forxado. Midense en 25 muestras, cada unha de tamaño 5, dun proceso considerado baixo control, logo añadense outras 15 muestras.

Base de datos `binomdata` (paquete `IQCC`)

Recolle datos binomiais que se utilizarán para os gráficos P.

`moonroof` (paquete `IQCC`)

Recolle datos que se utilizarán para construír os gráficos U.

Novo paquete integral `qcr` (paquete `qcr`)

Recolle os datos doutros paquetes como o `qcc` ou `QualityTools`, pero ademais permite realizar outros gráficos e manexar os procesos de control da fase I.

Paquetes e bases de datos de R para control da calidade

Base de datos `pistonrings` (paquete `qcc`)

Recoxe o diámetro dos aneis dos pistóns dun motor dun automóvil durante o proceso de forxado. Midense en 25 muestras, cada unha de tamaño 5, dun proceso considerado baixo control, logo añadense outras 15 muestras.

Base de datos `binomdata` (paquete `IQCC`)

Recolle datos binomiais que se utilizarán para os gráficos P.

`moonroof` (paquete `IQCC`)

Recolle datos que se utilizarán para construír os gráficos U.

Novo paquete integral `qcr` (paquete `qcr`)

Recolle os datos doutros paquetes como o `qcc` ou `QualityTools`, pero ademais permite realizar outros gráficos e manexar os procesos de control da fase I.

Paquetes e bases de datos de R para control da calidade

Base de datos pistonrings (paquete qcc)

Recoxe o diámetro dos aneis dos pistóns dun motor dun automóvil durante o proceso de forxado. Midense en 25 muestras, cada unha de tamaño 5, dun proceso considerado baixo control, logo añadense outras 15 muestras.

Base de datos binomdata (paquete IQCC)

Recolle datos binomiais que se utilizarán para os gráficos P.

moonroof (paquete IQCC)

Recolle datos que se utilizarán para construír os gráficos U.

Novo paquete integral qcr (paquete qcr)

Recolle os datos doutros paquetes como o qcc ou QualityTools, pero ademais permite realizar outros gráficos e manexar os procesos de control da fase I.

Paquete qcr

Package 'qcr'

July 13, 2013

Type Package

Title Quality control and reliability

Version 0.1-15

Date 2013-07-13

Author Miguel Flores <mflores@outlook.com>, Salvador Naya <salva@udc.es>, Ruben Fernandez <ruben.fcasa@udc.es>

Maintainer Miguel Flores <mflores@outlook.com>

Depends R (>= 1.8.0), qcc, MSQC

Suggests IQCC

Description Shewhart quality control charts for continuous, attribute and count data. Cusum and EWMA charts. Multivariate control charts.

License GPL (>= 2)

LazyData yes

Máster en Técnicas Estadísticas

qcr

Paquete qcr

Package 'qcr'

July 13, 2013

Type: Package

Title: Quality control and reliability

Version: 0.1-15

Date: 2013-07-13

Author: Miguel Flores <mflores@outlook.com>, Salvador Naya <salva@udc.es>, Ruben Fernandez <ruben.fcasa@udc.es>

Maintainer: Miguel Flores <mflores@outlook.com>

Depends: R (>= 1.8.0), qcc, MSQC

Suggests: IQCC

Description: Shewhart quality control charts for continuous, attribute and count data. Cusum and EWMA charts. Multivariate control charts.

License: GPL (>= 2)

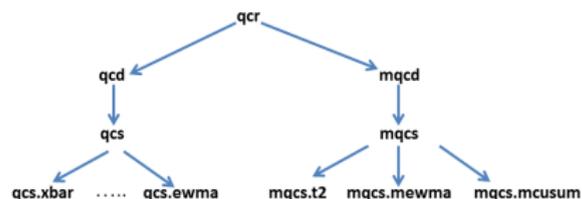
LazyData: yes

Máster en Técnicas Estadísticas

qcr

Paquete qcr

Estructura do paquete qcr

- Gráficos por variables
- Gráficos por atributos
- Gráficos por dependencia

Máster en Técnicas Estadísticas

qcr

qcr na rede

The screenshot shows a web browser window with the URL 'localhost:8100'. The page title is 'MASTER OF STATISTICAL TECHNIQUES - QUALITY CONTROL CHART (DEPENDENCE)'. On the left, there are controls for 'Choose a dataset' (set to 'potterings'), 'Number of observations to view' (set to 10), and 'Quality Control Charts type' (set to 'cassini'). On the right, there are tabs for 'View', 'Plot', and 'Summary'. The 'Summary' tab is active, displaying a table of summary statistics and a table of data points.

Statistic	Value	Unit	Test
Min	-75.07	Hz	< 1.00
1st Qu	-74.00	1st Qu	10.75
Median	-74.00	Median	100.00
Mean	-74.00	Mean	100.00
3rd Qu	-74.00	3rd Qu	100.00
Max	-74.00	Max	100.00

idnumber	sample	trial
1	74.00	1 TRUE
2	74.00	1 TRUE
3	74.00	1 TRUE
4	74.00	1 TRUE
5	74.00	1 TRUE
6	74.00	2 TRUE
7	74.00	2 TRUE
8	74.00	2 TRUE
9	74.00	2 TRUE
10	74.00	2 TRUE

At the bottom of the browser window, there is a blue bar with the text 'Máster en Técnicas Estadísticas' on the left and 'qcr' on the right.

qcr na rede

Quality Control Res: localhost:8100

MASTER OF STATISTICAL TECHNIQUES - QUALITY CONTROL CHART (DEPENDENCE)

Choose a dataset: pistonings

Number of observations to view: 10

Download

Quality Control Charts type: custom

ewma

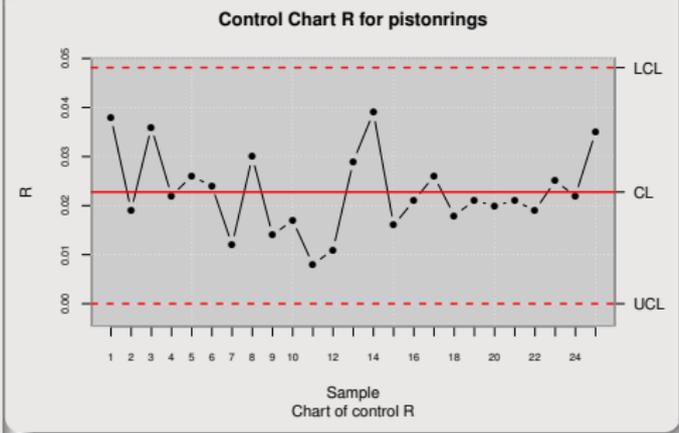
Number of standard deviations:

Title of Chart Control:

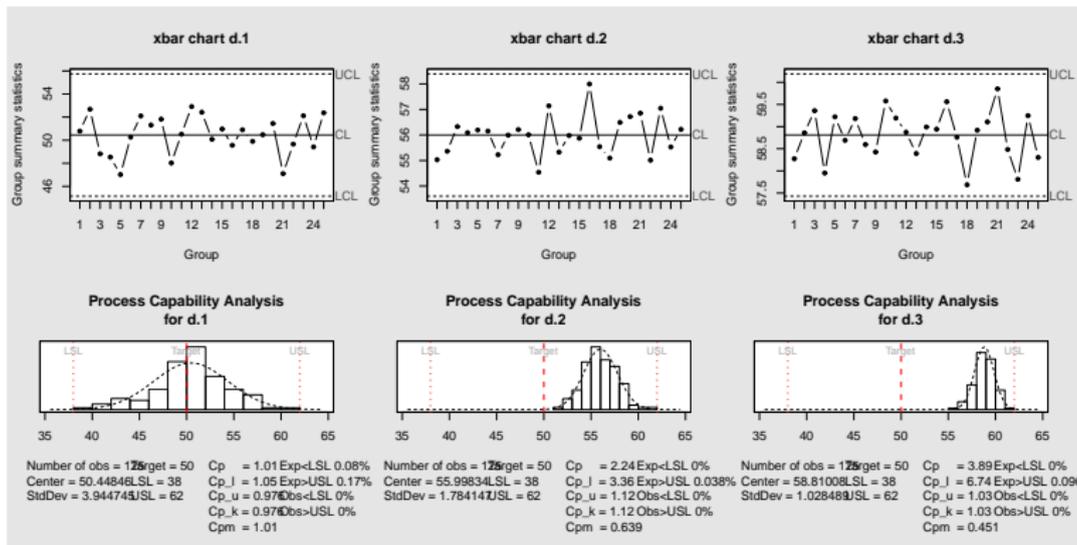
diámetro	sample	trial
1	74.83	1 TRUE
2	74.83	1 TRUE
3	74.83	1 TRUE
4	74.83	1 TRUE
5	74.83	1 TRUE
6	74.83	1 TRUE
7	74.83	2 TRUE
8	74.83	2 TRUE
9	74.83	2 TRUE
10	74.83	2 TRUE

Máster en Técnicas Estadísticas qcr

Paquete qcr

Capacidade co qcr

Referencias

- [1] BOX G. E. P. E LUCEÑO A. (1997). *Statistical Control by Monitoring and Feedback Adjustment*. Wiley.
- [2] BOX, G.E.P., HUNTER, W. E HUNTER, J.S. (2008). *Estadística para Investigadores*. Reverté.
- [3] R Development Core Team. (2012) *R: A Language and Environment for Statistical Computing*. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. URL <http://www.R-project.org>.
- [4] FLORES, M. NAYA S. E FERNÁNDEZ-CASAL R. (2013). *Librería qcr (quality, control and reliability)*. URL <http://www.R-project.org>.

Referencias

- [1] JURAN J. E GODFREY B. (2005). *Manual de Calidad (tomos I y II)*. McGrawHill.
- [2] MONTGOMERY D. C. (2005/09). *Introduction to Statistical Quality Control*. Wiley.
- [3] MEEKER W. E ESCOBAR L. (1998). *Statistical Methods for Reliability Data*. Wiley.
- [4] PRAT, X. TORT-MARTORELL, P. GRIMA E L. POZUETA (1997 ó 2005). *Métodos Estadísticos: Control y Mejora de la Calidad*. ed. UPC.